

Skąd się biorą wady wymowy u dzieci?

Najczęstszymi przyczynami, które powodują wady wymowy u dzieci, są:

- wady zgryzu;
- problemy w uzębieniu;
- skrócone wędzidełko języka;
- obniżona sprawność warg i języka;
- rozszczep podniebienia;
- przerost trzeciego migdałka;
- częste infekcje górnych dróg oddechowych;
- zbyt długie stosowanie smoczka lub butelki ze smoczkiem;
- utrzymujące się ssanie kciuka;
- zbyt długie podawanie dziecku zmiksowanych posiłków, tzw. „papek”;
- skrzywienie przegrody nosowej;
- zaburzenia słuchu fonematycznego;
- opóźniony rozwój psychoruchowy.

Chciałabym omówić kilka wybranych aspektów, na które mamy bezpośredni wpływ i ważne jest, aby w porę zareagować, gdy wystąpi któryś z poniższych:

- **Zbyt długie podawanie posiłków w zmiksowanej formie i brak w diecie dziecka twardych pokarmów** – bardzo ważną kwestią jest to, jakie produkty spożywa dziecko, jak również z czego pije. Dziecko powinno gryźć i rzuć, ponieważ im lepiej i więcej dziecko zdobędzie nowych doświadczeń związanych z czynnościami jedzenia i picia, tym lepiej będzie przygotowane do artykulacji. Natomiast, w sytuacji kiedy nie otrzymuje zbyt wielu twardych pokarmów w swojej diecie, nie gryzie warzyw czy owoców, nie odgryza skórki od chleba, a w zamian dostaje zmiksowane zupy i papki ze słoiczka oraz musy, wtedy w ogóle nie ćwiczy swojego aparatu mowy.
- **Przetrwałe ssanie kciuka** – długotrwałe ssanie kciuka jest jedną z najczęściej występujących parafunkcji u dzieci. Jeśli zauważymy, że dziecko ssa kciuk, wtedy lepiej jest zastąpić go smoczkiem, jednak absolutnie nie dłużej niż do 18 miesiąca życia! Ważne, by kontrolować w jakich sytuacjach dziecko zaczyna ssać kciuk – czy robi to wtedy, gdy potrzebuje się uspokoić lub też gdy jest znudzone, zmęczone, rozdrażnione lub głodne. Jeśli dziecko nie przestanie samo ssać kciuka do 2 roku życia, konieczna jest wizyta u specjalisty.

- **Zbyt długie używanie smoczka** - długotrwałe stosowanie smoczka może przyczynić się do utrwalenia nieprawidłowego wzorca połykania, niewłaściwej pozycji spoczynkowej języka, a także wad zgryzu, których następstwem mogą być wady wymowy. Zdecydowanie powinno unikać się zbyt długiego używania smoczka, czyli korzystania z niego bez ograniczeń i przez cały dzień. Według zaleceń specjalistów najlepiej gdy zrezygnuje się całkowicie do 12. miesiąca życia. Maksymalnie powinno odstawić się smoczek do 18 miesiąca życia.
- **Skrócone wędzidelko językowe** – czyli inaczej nazywane anykoglosja ogranicza w stopniu znacznym/średnim/nieznacznym ruchomość języka zarówno w czynnościach nieartykulacyjnych jak też artykulacyjnych. Prawidłowa ruchomość języka jest niezwykle istotna już od pierwszych dni życia dziecka, ponieważ na początku umożliwia sprawne przyjmowanie pokarmu przez dziecko, a w okresie przedszkolnym przyczynia się do prawidłowej wymowy i zgryzu.
- **Przerost trzeciego migdałka** - powiększony trzeci migdał powoduje, że dziecko oddycha ustami, co w efekcie prowadzi do nieprawidłowej pozycji spoczynkowej języka. Oznacza to, że język znajduje się na dnie jamy ustnej lub między zębami. Ponadto, powiększenie migdała przyczynia się do infantylnego sposobu połykania, a to wpływa na niewłaściwy rozwój szczęki, co może skutkować zmianami w kościach twarzy i powoduje tzw. wysoko wysklepione podniebienie, liczne wady zgryzu oraz nieprawidłową artykulację.
- **Zbyt długie stosowanie kubków „niekapków” lub butelek ze smoczkiem** - zbyt długie picie z butelki ze smoczkiem, czyli powyżej 12 miesiąca życia może powodować utrwalenie niewłaściwego wzorca połykania, nieprawidłową pozycję spoczynkową języka i wady zgryzu, których następstwem są wady wymowy. Dziecko, które pije z kubka niekapka wkłada twardey ustnik między zęby lub też między dziąsła, a to bardzo często prowadzi do wad zgryzu, przeważnie do zgryzu otwartego, co w efekcie może skutkować międzyzębową artykulacją głosek. Podczas picia z „niekapka” język spoczywa na dnie jamy ustnej i nie pracuje, co wpływa negatywnie na późniejszą artykulację. Kubki „niekapki” znacznie ograniczają dziecku rozwinięcie umiejętności dojrzałego typu

połykania, podczas którego łuki zębowe są ze sobą zwarte, a koniec języka opiera się na przedniej części podniebienia łuków zębowych.

- *Nieprawidłowe wzorce artykulacyjne* – bardzo często zdarza się że dziecko, które ma kontakt z osobą z wadą wymowy nieświadomie może przejąć pewne nieprawidłowe nawyki. Często bierze się to również z tego, że dorosły mówi do dziecka w sposób zbyt pieszczotliwy. Dzieci naśladowują dorosłych, dlatego tak ważne jest, aby mówić do dzieci w sposób prawidłowy i bez niepotrzebnych zdrobnień.

Opracowała:

Kinga Ziajka

Logopeda